

Towarzystwo Opieki nad Zabytkami

Oddział w Gdańsku

80-834 Gdańsk, ul. Podkramarska 5

Konto bankowe: Bank BPH O/ Gdańsk nr rachunku 34106000760000402230020098

NIP 5833084414 tel. kontaktowy 603 921 519

Gdańsk, 26.11.2013 r.

Szanowny Pan

Bogdan Zdrojewski

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

za pośrednictwem:

Szanowny Pan

Dariusz Chmielewski

Pomorski Wojewódzki Konserwator

Zabytków w Gdańsku

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTEKÓW
w Gdańsku
ul. Kotwiczników 20, 80-881 Gdańsk

26.11.13

W imieniu Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Oddział w Gdańsku niniejszym zgłaszam

ODWOŁANIE

od decyzji **Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku** z dnia **12.11.2013 r.** (ZN. 5142.1390.2013.JT) w sprawie wydania pozwolenia na roboty budowlane: rozbiórka ściany zachodniej spichlerza "Woli Łeb" będącego integralną częścią zabytku: terytorium miasta Gdańska wpisanego do rejestru zabytków pod numerem 8 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku z dnia 11 października 1947 roku - obecnie pod nr 15, a także w Gdańsku - mieście z zasięgu obwarowań z XVII w. będącym pomnikiem historii, uznanym zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 września 1994 roku.

UZASADNIENIE

Będąc na prawach strony w postępowaniu administracyjnym w imieniu Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Oddział w Gdańsku zapoznałem się z aktami sprawy, z których wynika, że zabytkowy spichlerz "Woli Łeb", na podstawie wydanego pozwolenia PWKZ zostanie poddany całkowitej rozbiórce w części elewacji zachodniej ze względu na fakt, że

„w obecnym stanie zachowania obiekt spichlerza <<Woli Łeb>> jest niestabilny, w stanie awaryjnym i nieprzewidywalny.”

W imieniu TOnZ Oddział w Gdańsku niniejszym stwierdzam, że wymienione przesłanki w żadnym razie nie mogą stanowić uzasadnienia dla wydania decyzji wojewódzkiego konserwatora zabytków o rozbiórce budynku stanowiącego bezcenny zabytek architektury o wybitnych wartościach historycznych (opisywanych w licznych publikacjach), chroniony zapisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w związku faktem stanowienia pojedynczej zabytkowej budowli świeckiej będącej jednocześnie częścią zespołu budowli oraz fragmentem układu urbanistycznego, które to elementy, jako decydujące o ochronie prawnej, wymienione są w treści decyzji wpisu do rejestru zabytków pod nr 8 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku z dnia 11 października 1947 roku - obecnie pod nr 15.

Ponadto obiekt chroniony jest zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz decyzją Prezydenta RP o uznaniu miasta Gdańska za pomnik historii.

Według opracowań i licznych publikacji prof. Andrzeja Januszajtisa spichlerz „Woli Łeb” znajdujący się przy ul. Chmielnej 12 w Gdańsku pod obecną nazwą funkcjonuje od 1553 r., „był własnością zasłużonej rodziny Winterfeldów, z której wywodził się historyk Gotfryd Lengnich, nauczyciel i wychowawca Stanisława Augusta Poniatowskiego. Dochody z „Wolego Łba” szły na utrzymanie kaplicy w kościele Mariackim, naukę i cele charytatywne.”

Przewidziana decyzją PWKZ elewacja zachodnia spichlerza posiada ponadto wysokie walory zabytkowe wynikające z autentyzmu konstrukcji murowanej z cegieł, łączonych na zaprawę wapienną, na podwalinie kamiennej. Wartość zabytku podwyższa występowanie kamiennych detali architektonicznych, z których najcenniejsza jest tablica inskrypcyjna.

Realizacja prac przewidzianych ww. pozwoleniem PWKZ doprowadzi do unicestwienia zabytku jako całości (w formie zachowanej do dziś). Tych negatywnych skutków nie mogą w żadnym razie złagodzić zapisy o konieczności odzyskania pojedynczych elementów wystroju architektonicznego stanowiące jedynie niewielki procent substancji zabytku.

Obiekt należy ratować dostępnymi i sprawdzonymi metodami stabilizacji zabytkowych budowli. Metody wzmocnienia a nawet wymiany fundamentów oraz wzmocnienia i stabilizacji popękanych murów zabytkowych budowli mają długą tradycję w ochronie dziedzictwa narodowego oraz zostały szczegółowo opisane w licznych publikacjach dokumentujących dokonane realizacje ratowania niestabilnych konstrukcyjnie zabytków architektury. Dotychczasowe doświadczenia techniczne dowiodły skuteczność praktycznego ratowania obiektów nawet w gorszym stanie zachowania niż spichlerz „Woli Łeb”.

Do opisywanych w literaturze konserwatorskiej przykładów budowli o analogicznych problemach konstrukcyjnych, które to obiekty skutecznie uratowano przez wzmocnienie

fundamentów i murów należą, prace wzmocnienia fundamentów katedry wileńskiej prowadzone w latach 1932-35, lub realizowane po drugiej wojnie światowej wzmocnienie fundamentów i stabilizacja wielkiego refektarza zamku malborskiego, stabilizacja fundamentów kościoła św. Jana w Gdańsku, zatrzymanie i stabilizacja pękających filarów kościoła Mariackiego w Gdańsku. Do najsłynniejszych realizacji światowych należy zakończona powodzeniem stabilizacja konstrukcyjna silnie wychylonej średniowiecznej wieży w Pizie. Natomiast największe doświadczenia w ratowaniu i stabilizacji wychylonych elewacji i całych budynków posadowionych na palowaniu w podłożu wodnistym posiadają inżynierowie i konserwatorzy holenderscy. Do dziś w Amsterdamie zachowało się ok. 7000 kamienic mieszczańskich z okresu XVI-XVIII wieku, z których większość jest wychylona od pionu w różnym stopniu. W najtrudniejszych nawet przypadkach prowadzone są tam prace inżyniersko-konserwatorskie stabilizujące zagrożone zabytki. Rozwiązania polegające na rozbiórce cennego zabytku z powodu destabilizacji fundamentów, pęknięcia murów lub wychylenia ścian są prawnie zakazane.

Wobec tak bogatej wiedzy i doświadczeń konserwatorskich, obecnie nic nie usprawiedliwia decyzji o rozbiórce zabytku, która jest równoznaczna z jego zniszczeniem w bardzo dużym stopniu. Działania przewidziane treścią decyzji PWKZ stoją w rażącej sprzeczności z brzmieniem obowiązującej Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w szczególności:

- **z artykułem Art. 4.**, w którym zapisano, że „Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

- **oraz z artykułem Art. 6.**, w którym zapisano, że „Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:

- a) krajobrazami kulturowymi,
- b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- c) dziełami architektury i budownictwa.

W związku z powyższym zwracam się do Pana Ministra o uchylenie ww. decyzji PWKZ w całości.

Z poważaniem,

Prezes Gdańskiego Oddziału
Towarzystwa Opieki nad Zabytkami

mgr Tomasz Korzeniowski

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW
w Gdańsku
ul. Kotwiczników 20, 80-881 Gdańsk

26 MAB

